

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ  
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ  
УНІВЕРСИТЕТ

**ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ  
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я-2023**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З  
МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

**30-31 травня 2023 року**

Запоріжжя  
2023

**РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:**

**Аніщенко Михайло Анатолійович**, доцент кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я, медичного та фармацевтичного права ЗДМФУ, кандидат юридичних наук, доцент;

**Алексєєв Олександр Германович**, завідувач кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я, медичного та фармацевтичного права ЗДМФУ, кандидат фармацевтичних наук, доцент;

**Дічко Ганна Олегівна**, старший викладач кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я, медичного та фармацевтичного права ЗДМФУ, кандидат юридичних наук.

*За загальною редакцією в. о. ректора  
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, доктора  
медичних наук, професора,  
Заслуженого діяча науки і техніки України  
Колесника Юрія Михайловича.*

**П68**      **Правові проблеми сучасної трансформації охорони здоров'я:** збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Запоріжжя, 30-31 травня 2023 р.) / за заг. ред. Ю. М. Колесника. – Запоріжжя : ЗДМФУ, 2023. - 96 с.

У збірнику представлені матеріали тез доповідей, що виражають теоретичні та практичні правові проблеми сучасної трансформації охорони здоров'я. Авторами статей є науковці та практики галузі правознавства та охорони здоров'я з різних регіонів України та з інших держав, колом професійних інтересів яких є правові питання медицини та фармації.

**УДК 342.9:614.2**

© Видавництво ЗДМФУ, 2023

## ЗМІСТ

<b>Алексєєв Олександр Германович, Різник Ольга Іванівна</b> РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ НА ЗДОРОВ'Я	6
<b>Аніщенко Михайло Анатолійович</b> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	7
<b>Баєва Олена Вікторівна, Зеленцова Світлана Миколаївна, Коваленко Ольга Олександрівна</b> МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ПОДАННЯМ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ	11
<b>Боднарчук Олег Григорович</b> ЩОДО ПРОБЛЕМИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОРУПЦІЇ СЕРЕД МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	14
<b>Бондаренко Ольга Сергіївна</b> ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВЕ ДЕРЖАВНЕ СОЦІАЛЬНЕ МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ ЯК СПОСІБ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	18
<b>Бухало Ганна Олексіївна</b> ІНТЕГРАЛЬНИЙ РІВЕНЬ СТАНУ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ: ДЕЯКІ ВІДОМІ ПОКАЗНИКИ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ	20
<b>Бушуєва Інна Володимирівна, Хоменко Катерина Валеріївна</b> ПРАВОВИЙ ПРОЦЕС У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ВЕТЕРИНАРНОГО ПРАВА У ЧАСТИНІ ЗАСТОСУВАННЯ ВЕТЕРИНАРНИХ ПРЕПАРАТІВ ПРОТИМІКРОБНОЇ ДІЇ	24
<b>Гамбург Леонід Самойлович</b> ОБОВ'ЯЗКОВЕ ДЕРЖАВНЕ СТРАХУВАННЯ ЗДОРОВ'Я В ІЗРАЇЛІ ТА МЕДИЧНІ СТРАХОВІ КАСИ: ПРАВОВОЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	25
<b>Дем'янчук Юрій Вікторович</b> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БЕЗПЕЧНИХ УМОВ ПРАЦІ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ	29
<b>Дічко Ганна Олегівна</b> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЛК ТА МОЖЛИВІ РІШЕННЯ	31
<b>Каплій Ольга Петрівна</b> ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	33
<b>Кирбят'єв Олег Олександрович</b> ОСНОВНІ ЗАСАДИ ДОТРИМАННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЇЇ КОРИСТУВАЧІВ	37

<b>Король Кристина Валеріївна, Кузьмін Віктор Володимирович, Кузьміна Марія Олегівна</b>	
ПРАВОВІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З СІМ'ЯМИ, ЯКІ ВИХОВУЮТЬ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ	40
<b>Краснокутський Олександр Володимирович</b>	
ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ЯК ЧИННИК ОПТИМІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ І ЗДІЙСНЕННЯ МЕДИЧНИХ РЕФОРМ В УКРАЇНІ	45
<b>Лисак Віталій Вікторович, Буканов Григорій Миколайович</b>	
ЗАКЛАДИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЯК СУБ'ЄКТИ ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	48
<b>Лисенко Тетяна Володимирівна</b>	
ВАКЦИНАЦІЯ ДІТЕЙ : ПРАВОВІ АСПЕКТИ НОРМОТВОРЧОСТІ	50
<b>Набок Ангеліна Іванівна</b>	
ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ НА ОРГАНІЗАЦІЮ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ РАКУ ГРУДНОЇ ЗАЛОЗИ	56
<b>Петрихін Валерій Петрович</b>	
ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ МІСТА ЗАПОРІЖЖЯ	59
<b>Петрихін Валерій Петрович</b>	
СОЦІАЛЬНІ ТА ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ПРИ ВИРІШЕННІ ПИТАНЬ ДОСТУПНОСТІ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ	61
<b>Прасов Олександр Олександрович</b>	
РЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБАМИ, ЗАСУДЖЕНИМИ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ, ПРАВА НА МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ	63
<b>Радутний Олександр Едуардович</b>	
КОРЕЛЯЦІЇ НА ПІДСТАВІ ВЕЛИКИХ ДАНИХ ТА ПРИЧИННІСТЬ В МЕДИЦИНІ, ФАРМАЦЕВТИЦІ ТА В СФЕРІ ПРАВА	67
<b>Різник Ольга Іванівна</b>	
МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ПАЦІЄНТА	70
<b>Різник Ольга Іванівна</b>	
СТАНДАРТИ ПРАВА НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ СОЦІАЛЬНІЙ ХАРТІЇ	72
<b>Самілик Людмила Олексіївна</b>	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДІТЕЙ НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я	74
<b>Скріпкін Сергій Васильович</b>	
ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПЕРВИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ ТА СЛОВАЧЧИНІ. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ	77

**Субот Надія Іванівна**  
ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА  
КОНТРАБАНДУ ОРГАНІВ ДЛЯ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ТА ІНШИХ  
АНАТОМІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ЛЮДИНИ 83

**Таранов Володимир Володимирович**  
ПРО НЕОБХІДНІСТЬ КООРДИНАЦІЇ ПРОГРАМ НАВЧАЛЬНОЇ  
ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА, ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я» ЗІ  
ЗМІНАМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ  
ЗДОРОВ'Я 86

**Ткаченко Наталя Олександрівна, Демченко Вікторія  
Олександрівна, Литвиненко Ольга Веніамінівна, Маганова Тамара  
Валеріївна**

СУЧАСНИЙ СТАН ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В  
УКРАЇНІ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ 88

**Тринчук Анастасія Андріївна, Жарлінська Раїса Григорівна,  
Березовський Артур Миколайович**

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ ЕФЕКТИВНОЇ  
КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА РИНКУ  
МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ НА ОСНОВІ ІНСТРУМЕНТІВ КЛІНІЧНОГО  
АУДИТУ 90

**Різник Ольга Іванівна,**

доцент кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я, медичного та фармацевтичного права Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат медичних наук, доцент

## **МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ПАЦІЕНТА**

Право на здоров'я посідає важливе місце серед міжнародних визнаних прав людини, хоча їх формулювання та подальше затвердження відбулося порівняно недавно. Точне визначення здоров'я як «стану повного фізичного, душевного та соціального благополуччя, а не лише відсутності хвороб чи фізичних дефектів» дано в преамбулі Статуту ВООЗ. Крім того, там підкреслюється, що «володіння найвищим рівнем здоров'я є одним з основних прав будь-якої людини без відмінності раси, релігії, політичних переконань, економічного або соціального становища». Ще одне точне визначення здоров'я як одного з основних прав людини було також надано в Алма-Атинській декларації 1978 року. У декларації також наголошується, що «досягнення можливо вищого рівня здоров'я становить найважливіше всесвітнє соціальне завдання, для виконання якого потрібні спільні зусилля багатьох соціальних та економічних секторів суспільства на додаток до сектору охорони здоров'я». Крім того після набуття чинності Статутом ВООЗ пріоритетності права на здоров'я була закріплена у кількох міжнародних пактах про права людини. Загальна декларація прав людини називає декларацію про охорону здоров'я найважливішим компонентом права на достатній рівень життя всього людства. У статті 25 говориться: «Кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд та необхідне соціальне обслуговування, необхідне для підтримки здоров'я та добробуту його самого та його сім'ї, та право на забезпечення у випадку безробіття, хвороби, інвалідності, вдовства, настання старості або іншого випадку втрати коштів до існування за не залежними від нього обставин», центральне місце серед яких посідає Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права 1966 року. Взаємопов'язаність прав, що стосуються здоров'я, інших основних соціальних передумов показників здоров'я та охорони здоров'я не може бути переоцінена. Поряд із поступовим здійсненням права на здоров'я держави-учасниці несуть спільні та конкретні юридичні зобов'язання поважати, захищати та здійснювати право людини на здоров'я. Так, уряди держав-учасниць повинні «утримуватися від прямого чи непрямого посягання на право на здоров'я», «вживати заходів для

недопущення посягань на передбачені у статті 12 гарантії» та «вживати відповідних законодавчих, адміністративних, бюджетних, судових, стимулюючих та інших заходів для повного здійснення права здоров'я».

Основою статті 12 є такі гарантії:

- **Наявність.** Центральне місце тут приділяється «функціонуючим громадським медичним установам, товарам та послугам, а також відповідним програмам», що включають «основоположні передумови здоров'я, такі, як інфраструктура для забезпечення безпечною питною водою та адекватними санітарними послугами, лікарні, поліклініки та інші медичні установи, підготовлений лікарський та медичний персонал, який отримує конкурентоспроможну на внутрішньому рівні винагороду, та найважливіші лікарські засоби» у «достатній кількості» у кожній державі-учасниці;

- **Доступність.** Загальний доступ до медичних закладів, товарів та послуг повинен враховувати чотири взаємопов'язані аспекти, такі як недискримінація, фізична доступність, економічна доступність (тобто доступність з погляду витрат), доступність інформації. Це є концептуальною основою Загального охоплення медичними послугами;

- **Прийнятність.** Медичні установи, товари та послуги мають відповідати «принципам медичної етики, враховувати культурні особливості». Це передбачає повагу до культури окремих людей, народів та спільнот, включаючи меншини, а також гендерні вимоги та вимоги, пов'язані з усім життєвим циклом, забезпечувати дотримання конфіденційності, а також покращення стану їхнього здоров'я;

- **Якість.** Медичні установи, товари та послуги повинні бути прийнятними у культурному відношенні, бути хорошої якості і з наукової, і з медичної точки зору. «Наявність кваліфікованого медичного персоналу, науково перевірених та придатних медикаментів та медичного обладнання, безпечної питної води та адекватних санітарних послуг» є одними з основних вимог для забезпечення необхідної якості охорони здоров'я, без якого право на здоров'я перебуває під загрозою. Реалізація прав людини на здоров'я однаковою мірою вимагає дотримання процесуальних принципів, які, як правило, застосовуються до прав людини в цілому.

Отже, узагальнивши наведене вище, можна зробити висновки, що міжнародно-правові стандарти прав людини у сфері охорони здоров'я – це закріплені в актах та документах міжнародного рівня, уніфіковані та функціонально універсальні норми і принципи права. Вони фіксують необхідний мінімальний чи бажаний обсяг та зміст прав людини у сфері охорони здоров'я. Також ці стандарти обумовлені досягненнями розвитку

суспільства та його динамічністю, встановлюють обов'язки держав забезпечувати їх дотримання, охорону та захист, і можуть передбачати певну відповідальність у вигляді санкцій політичного чи політико-юридичного характеру.

**Різник Ольга Іванівна,**

доцент кафедри соціальної медицини, громадського здоров'я, медичного та фармацевтичного права Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, кандидат медичних наук, доцент

## **СТАНДАРТИ ПРАВА НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ СОЦІАЛЬНІЙ ХАРТІЇ**

За допомогою стандартизації прав та свобод людини і громадянина можливо визнати ту чи іншу правову систему демократичною, тобто такою, яка відповідає демократичним цілям розвитку людства. Значну роль у захисті прав людини відіграють міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я, і тому виникає необхідність їхнього дослідження.

З розвитком суспільства в елементах права на здоров'я виникають особливі інституційні зміни:

1. Зроблено акцент на обов'язковість у достатній кількості функціонуючих установ громадського охорони здоров'я та медичної допомоги, товарів та послуг, а також програм.

2. Потрібна доступність у межах юрисдикції держави, яка визначається чотирма вимірами, що частково збігаються:

- відсутністю дискримінації;
- фізичною доступністю;
- економічну доступність (доступність за ціною);
- доступність інформації.

3. Потрібна прийнятність елементів, які забезпечують дотримання медичної етики, що враховує гендерний фактор та вікові потреби.

4. Потрібна якість, обумовлена адекватністю в науковому та медичному відношенні медичних установ, товарів та послуг, що надаються. Подальші інституційні зміни передбачаються в тому, що держава покладає на себе наступні обов'язки:

- дотримуватись прав: не перешкоджати користуванню правом на здоров'я;